

Historia narodzin czasopisma *Elektrofizjologia i Stymulacja Serca (ESS)* (*Folia Cardiologica, Cardiology Journal*)

Grażyna Świątecka

Klinika Kardiologii i Elektroterapii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Na początku lat 90. ubiegłego wieku II Klinika Chorób Serca Szpitala Klinicznego nr 3 Akademii Medycznej w Gdańsku, mieszcząca się przy ul. prof. Zdzisława Kieturakisa 1, stała się ośrodkiem promującym elektrostymulację w Polsce. To tu w latach 1992–1998 miał siedzibę Zarząd Sekcji Stymulacji Serca i Elektrofizjologii Klinicznej Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego (PTK) pod przewodnictwem Grażyny Świąteckiej (jednocześnie kierownika II Kliniki Chorób Serca).

Szpital Kliniczny nr 3 – najstarszy w Gdańsku, z ponad 140-letnią podówczas historią – był miejscem historycznego wydarzenia związanego z elektrostymulacją. Tu bowiem w roku 1963 prof. Zdzisław Kieturakis wszczepił pierwszy stymulator serca w Polsce. Po latach w tym naznaczonym historią elektrostymulacji miejscu, tym razem w zespole II Kliniki Chorób Serca, zrodziła się myśl powołania do życia czasopisma Sekcji Stymulacji Serca i Elektrofizjologii Klinicznej. Liczba członków Sekcji zwiększała się. Wznowiono też coroczne konferencje Sekcji, na których młodzi kardiolodzy prezentowali swój dorobek naukowy. Jedyne wtedy czasopismo kardiologiczne w Polsce – *Kardiologia Polska*, oficjalny organ PTK, nie zapewniało możliwości publikacji coraz większej liczbie prac, zwłaszcza dotyczących elektrostymulacji i elektrofizjologii autorstwa młodej kadry. Oczekiwanie na publikację nierzadko przekraczało rok, a nawet trwało jeszcze dłużej. Bywało również, że odrzucano prace przed oceną recenzentów. Bezpośrednim „czynnikiem zapłonowym”, który wyzwolił decyzję o powołaniu czasopisma, były właśnie tego typu wydarzenia, które dotknęły jednego z bardzo dobrze zapowiadających się moich współpracowników, przyszłego profesora – Jacka Kubicę. To właśnie on, a także dwaj inni asystenci Kliniki, Janusz Popaszkiwicz i Łukasz Stolarczyk – przyszli wydawcy czasopisma, podsunęli ten pomysł. Zadanie to wydawało się

łatwiejsze ze względu na powstanie w tym czasie rodzimego wydawnictwa *Via Medica* w Gdańsku, które założyli ci dwaj ostatni Koledzy. Zaczęła się batalia o zgodę Zarządu PTK na to, by powstające czasopismo było oficjalnym organem Sekcji tegoż Towarzystwa. Było to trudne zadanie, ponieważ czasy nie sprzyjały wtedy pluralizmowi. Dyskusje z Prezesem PTK, zwłaszcza te półprywatne, nie należały do łatwych. Były „mocne”. Jedna z takich słownych „bitew” rozegrała się na bulwarze w Nicei, w drodze na obrady „Cardiostimu”. Mieliśmy też jednak znakomitych zwolenników naszego pomysłu, takich jak prof. Zygmunt Sadowski, prof. Leszek Giec i inni, a w Zarządzie PTK – prof. Marię Trusz-Gluzę będącą jednocześnie członkiem Zarządu Sekcji. Po tych perturbacjach pierwszy numer czasopisma, o tytule *Elektrofizjologia i Stymulacja Serca*, ukazał się w październiku 1994 roku jako kwartalnik Sekcji Stymulacji Serca i Elektrofizjologii Klinicznej PTK. Numer ten zadedykowaliśmy prof. Mariuszowi Stopczykowi, pionierowi elektrostymulacji w Polsce i długoletniemu przewodniczącemu naszej Sekcji. Umieściliśmy także list od Redaktora Naczelnego prestiżowego pisma PACE – Seymoura Furmana, kardiologa światowej sławy, z życzeniami „urodzinowymi” dla naszego czasopisma. Już w marcu 1995 roku, po przesłaniu dr. Furmanowi dwóch kolejnych numerów ESS, otrzymaliśmy od niego gratulacje. O naszym nowo powołanym periodyku pisał: „[...] very well produced New medical journal. I welcome you to the international society of medical journals editors. Congratulations on your excellent effect”. To nas uskrzydliło; z zapałem budowaliśmy „image” czasopisma.

Skład osobowy redakcji był następujący: Redaktor Naczelny – Grażyna Świątecka, Zastępca Redaktora Naczelnego – Maria Trusz-Gluza, Kolegium Redakcyjne: Jacek Kubica, Andrzej Lubiński, Włodzimierz Mojkowski, Grzegorz Raczak, Andrzej Stanke i Anna Maria Wnuk-Wojnar.

Sekretariat tworzyli Ewa Lewicka, Janusz Popaszkiwicz i Łukasz Stolarczyk. Do Rady Naukowej weszli: Leszek Giec, Włodzimierz Kargul, Zdzisława Kornacewicz-Jach, Jacek Kubica, Andrzej Kutarski, Włodzimierz Musiał, Fryderyk Prochaczek, Marian Pieniak, Zygmunt Sadowski, Grażyna Świątecka, Maria Trusz-Gluza i Franciszek Walczak. Skład Rady Naukowej szybko się powiększał o wybitnych kardiologów zagranicznych, zwłaszcza elektrofizjologów. Pierwszym z nich był Jorge Sallerno-Uriarte z Pawii (Włochy), kolejnymi zaś: S. Kenneth Pehrsson (Sztokholm, Szwecja), James B. Martins (Iowa City, Stany Zjednoczone), Prakash Deedwania (San Francisco, Stany Zjednoczone), Algimantas Kirkutis (Kłajpeda, Litwa), Nabil El-Sherif (Nowy Jork, Stany Zjednoczone), Seymour Furman (Nowy Jork, Stany Zjednoczone), Berndt Lüderitz (Bonn, Niemcy), Shlomo Stern (Jerozolima, Izrael), Wojciech Zaręba (Rochester, Stany Zjednoczone), Eli Ovsysher (Beer Shera, Izrael). Rada Naukowa naszego czasopisma powiększała się także o nazwiska wybitnych polskich kardiologów, takich jak: Barbara Dąbrowska, Andrzej Dąbrowski, Wanda Rydlewska-Sadowska, Wiesława Piwowarska, Andrzej Kübler, Romuald Ochotny, Katarzyna Bieganowska, Stefan Karczmarewicz, Dariusz Wojciechowski, Kazimierz Suwalski, Adam Witkowski, Piotr Hoffman. Od początku nie mieliśmy też kłopotu z napływem artykułów do druku w nowo utworzonym kwartalniku. Swoje prace nadsyłało wielu, zwłaszcza młodych, polskich kardiologów – dziś profesorów. Wśród nich nie brakowało też już dobrze znanych nazwisk w kardiologii polskiej. Zamieszczaliśmy również prace (w tłumaczeniu na język polski) autorów zagranicznych (m.in.: F Furmanello z Włoch, J.B. Martins ze Stanów Zjednoczonych, J. Cleland ze Stanów Zjednoczonych, B. Lüderitz z Niemiec, S. Furmana ze Stanów

Zjednoczonych). Przez pierwsze dwa lata drukowaliśmy prace głównie z zakresu elektrofizjologii i stymulacji serca. W 1996 ESS stało się czasopismem także Sekcji Elektrokardiologii Nieinwazyjnej, a jej przewodniczący, prof. Ryszard Piotrowicz, został drugim Zastępcą Redaktora Naczelnego. Stopniowo przyłączały się do nas kolejne Sekcje PTK – Kardiologii Inwazyjnej, Echokardiografii – i tym samym rozszerzyła się tematyka czasopisma.

W 1999 roku tytuł *Elektrofizjologia i Stymulacja Serca* (ESS) zastąpiono nazwą *Folia Cardiologica*, którą zaproponował prof. Leszek Giec. Począwszy od 2001 roku, wobec coraz większej liczby nadsyłanych do druku prac, *Folia Cardiologica* zaczęła się ukazywać co dwa miesiące, a od 2004 roku – co miesiąc. Po 2000 roku dołączyły kolejne Sekcje: Wad Serca, Niewydolności Serca, Chorób Serca u Kobiet, Rehabilitacji i Resuscytacji. Po 12 latach istnienia czasopisma Redaktora Naczelnego Grażynę Świątecką zastąpił prof. Wojciech Zaręba z Rochester (Stany Zjednoczone). Był to rok 2006. Nowy Redaktor obrał kierunek wyłącznie naukowy, a w 2007 zmienił nazwę czasopisma na *Cardiology Journal*, które stało się tytułem międzynarodowym, wydawanym wyłącznie w języku angielskim.

Równocześnie powstał dwumiesięcznik *Folia Cardiologica Excerpta* jako czasopismo edukacyjne pod redakcją prof. Jacka Kubicy. W 2010 roku zastąpił go prof. Lech Poloński, a w 2014 – prof. Beata Wożakowska-Kapłon; wtedy periodyk wrócił do nazwy *Folia Cardiologica*. Dziś, po 20 latach istnienia czasopisma w Polsce, trzeba podkreślić, że przysłużyło się ono do upowszechniania tematyki elektrostymulacji serca i elektrofizjologii w naszym kraju i – co bardzo ważne – odegrało znaczącą rolę w rozwoju naukowym młodych kardiologów.

